1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

СУБ'ЄКТИ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: АВТОРЕФ. ДИС... КАНД. ЮРИД. НАУК: 12.00.09[1]

Ткаченко Н. М.

Реферат. Ткаченко Н. М. у дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09, захищеній 17 лютого 2017 року в спеціалізованій вченій раді Д 64.700.01 Харківського національного університету внутрішніх справ (науковий керівник В. О. Малярова), виходить з того, що комплексного аналізу суб'єктів судово-експертної діяльності в сучасній системі експертного забезпечення кримінального провадження досі не здійснено, а нечіткість їхніх теоретико-правових та організаційних засад ускладнює залучення обізнаних осіб і знижує ефективність усієї системи. Мета роботи полягає у визначенні теоретичних засад участі таких суб'єктів у кримінальному провадженні, напрямів і засобів підвищення ефективності експертного забезпечення. Авторка застосувала діалектичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, соціологічний і статистичний методи; емпіричну базу становлять опитування 269 респондентів (26 прокурорів, 115 слідчих, 128 експертів), матеріали 95 кримінальних проваджень і 217 висновків експертів. Уперше експертне забезпечення визначено як діяльність із налагодження, організації та реалізації умов для роботи суб'єктів судово-експертної діяльності, проведення експертиз і процесуальних дій задля виконання завдань кримінального провадження; виокремлено дев'ять його складових, від науково-методичного й кадрового до фінансового та організаційно-управлінського. Суб'єкта судово-експертної діяльності розглянуто як обізнану особу з високим рівнем підготовки або спеціалізовану державну установу; запропоновано класифікацію за статусом, завданнями участі, процесуальними функціями, експертними спеціальностями й відомчою належністю. Правовий статус розкрито через професійну та процесуальну складові, організаційні засади поділено на три блоки: установа, судовий експерт, інший фахівець. Ткаченко Н. М. обґрунтовує запозичення зарубіжної практики вільного вибору експертів сторонами та входження України до міжнародних судово-експертних мереж, пропонує модель комунікативної взаємодії суб'єктів і примірну професіограму судового експерта. Положення роботи придатні для вдосконалення законодавства про судову експертизу, організації експертних установ, навчання слідчих, прокурорів і судових експертів.

Ключові слова: експертне забезпечення кримінального провадження, суб'єкти судово-експертної діяльності, судовий експерт, спеціаліст, правовий статус, класифікація суб'єктів, професіограма судового експерта, міжнародний досвід, кримінальний процес.

Subjects of Forensic Expert Activity in the Modern System of Expert Support of Criminal Proceedings: Abstract of a Candidate of Law Dissertation (Specialty 12.00.09)

Tkachenko N. M.

Abstract. Criminal proceedings regularly require special knowledge that investigators, prosecutors and judges do not possess, yet the theoretical and organisational foundations for involving knowledgeable persons in Ukraine have remained fragmented. Tkachenko N. M. addresses this gap in a Can-

didate of Law dissertation (specialty 12.00.09) defended on 17 February 2017 at the Kharkiv National University of Internal Affairs under the supervision of Maliarova V. O. The study aims to define the theoretical basis for the participation of subjects of forensic expert activity in criminal proceedings and to identify ways of making the system of expert support more effective. Dialectical, systemic-structural, comparative legal, sociological and statistical methods were applied; the empirical base includes a survey of 269 respondents (26 prosecutors, 115 investigators and 128 forensic experts), 95 criminal case files and 217 expert opinions. Expert support of criminal proceedings is defined for the first time as the activity of establishing, organising and implementing conditions for the work of forensic experts and institutions, for examinations and for procedural actions, and nine components of such support are distinguished. A subject of forensic expert activity is conceptualised as a highly trained knowledgeable person or a specialised state institution, and a classification by status, tasks, procedural functions, expert specialties and departmental affiliation is proposed. The author characterises legal status through its professional and procedural dimensions, recommends adopting the foreign practice of free selection of experts by the parties and joining international forensic networks, and offers a communication model and a model professiogram of the forensic expert. The findings can inform legislative drafting, the management of forensic institutions and professional training.

Keywords: expert support of criminal proceedings, forensic expert activity, forensic expert, specialist, legal status, classification, professiogram, international experience, criminal procedure.

Першоджерело: *Ткаченко Н. М. Суб'єкти судово-експертної діяльності в сучасній системі експертного забезпечення кримінального провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2017. 24 с. (копія:).*[2][3] *Реферат оприлюднено в журналі 11.07.2021.*

References

1. Tkachenko N. M. Subiekty sudovo-ekspertnoi diialnosti v suchasnii systemi ekspertnoho zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.09 [Subjects of Forensic Expert Activity in the Modern System of Expert Support of Criminal Proceedings: Abstract of a Candidate of Law Dissertation (Specialty 12.00.09)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2021. Vol. 6, No. 4 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5342-tkachenko-n-m-sub-ekti-sudovo-ekspertnoji-diyalnosti-v-suchasnij-sistemi-ekspertnogo-zabezpechennya-kriminalnogo-provadzhennya-avtoref-dis-kand-yurid-nauk-12-00-09-n-m-tkachenko-kharkivskij-natsionalnij-universitet-vnutrishnikh-sprav-kharkiv-2017-24-s-ukp (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Tkachenko N. M. Subiekty sudovo-ekspertnoi diialnosti v suchasnii systemi ekspertnoho zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia [Subjects of Forensic Expert Activity in the Modern System of Expert Support of Criminal Proceedings] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv, 2017. 24 s. (kopiia:). URL: https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/2587 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Tkachenko N. M. Subiekty sudovo-ekspertnoi diialnosti v suchasnii systemi ekspertnoho zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia [Subjects of Forensic Expert Activity in the Modern System of Expert Support of Criminal Proceedings] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv, 2017. 24 s. (kopiia:). URL: https://expertize-journal.org.ua/images/dzherela/tkachenko-n-m-avtoreferat-2017.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].